

ارائه تعریفی از کارآفرینی با رویکرد آینده نگاری بر اساس روش درخت وابستگی

چکیده

ظهور هر تکنولوژی حاصل نگاه نو به جهان پیرامون می باشد. به این ترتیب هر نگاه جدیدی از یک طرف با خود مجموعه ای از مفاهیم، ابزارها و اهداف جدیدی را می آورد و از سویی دیگر این نگاه جدید معلول تغییراتی است که چه در پیش نظر و چه در دنیای اطراف وی پدید آمده است. آینده نگاری فرآیندی سیستماتیک، مشارکتی و گردآورنده ادراکات آینده است که چشم اندازی میان مدت تا بلندمدت را با هدف اتخاذ تصمیمات روزآمد و بسیج اقدامات مشترک بنا می سازد. کارآفرینی اجرایی کردن ایده ای نو می باشد که این ایده برگرفته از یک نگاه هوشمندانه به آینده است. روش درخت وابستگی راهکاری را ارائه می دهد که در آن نتایج و پدیده های مختلف طرح ریزی و برنامه ریزی می شوند و ترتیبی اتخاذ می شود که نشان دهد چگونه می توان به بهترین وجه ممکن از نقطه فعلی به نقطه مطلوب در آینده برسیم این مطلب نکته ای است که در کارآفرینی اهمیت فراوانی دارد. پژوهش حاضر تلاشی در جهت ارائه ی یک تعریف از کارآفرینی با رویکرد آینده نگاری می باشد. پژوهش از نوع بنیادی با مطالعه ای کیفی به روش کتابخانه ای بوده که پس از مطالعه و بررسی تعاریف ارائه شده از سوی صاحب نظران، تعریفی از کارآفرینی ارائه می شود که در آن، آینده نگاری، به عنوان یک عامل مهم در مبحث کارآفرینی، گنجانده شده است و تعریف بر پایه ی روش درخت وابستگی استوار می باشد.

واژه های کلیدی: کارآفرینی، آینده نگاری، درخت وابستگی.

۱- مقدمه

آینده از پیش تعیین شده نیست و کمابیش امکان تغییر آن وجود دارد. از آنجا که آینده، هنوز روی نداده است، برای بشر - به عنوان موجودی صاحب شناخت - غیرقطعی به شمار می آید. برای انسان زنده ای که در راستای پیشبرد اهداف خود در جهان تلاش می کند، آینده نماد اختیار، قدرت و امید است؛ آینده، زمانی است که چه بسا رؤیاهای بشر را به واقعیت تبدیل نماید. آوندل بل (۱۳۹۱)

در لحاظ معنا شناختی واژه کارآفرینی از لغت فرانسوی به معنای متعهد شدن به انجام کاری مشتق شده است این عبارت سابقه طولانی در بخش بازرگانی دارد. مشهورترین تعریف این عبارت ایجاد ارزش از طریق نوآوری است (شومپتر ۱۹۵۱؛ دراگر، ۱۹۸۵). به مانند شومپتر، بیشتر دراگر، کول (۱۹۴۶) و کوپر (۱۹۴۶) نیز کارآفرینی را ارزش آفرینی از طریق نوآوری تعریف می کنند میلر (۱۹۸۳) کارآفرینی را با عبارت های خطرپذیری و نوآوری های بنیادی در تولید تعریف می کند. پیتر سون و برگر (۱۹۷۱) معتقدند که فعالیت های کارآفرینی به شرکت ها کمک می کند تا تجارت جدیدی را برای افزایش سودآوری توسعه دهند و سود کلان (۱۹۹۹) معتقد است که فعالیت های کارآفرینی با افزایش تولید و فرآیند نوآوری، موفقیت شرکت ها را ارتقا می بخشد.

Zahra 2008

هدف اصلی در یک بررسی آینده نگار، تبدیل آینده مطلوب و راجح به آینده محتمل است که این مهم با تجسم شفاف از آنچه که می خواهیم خلق کنیم و سپس تخصیص منابع، انرژی و زمان و در جهت آن، مسیر خواهد شد. هدف دیگر بررسی آینده نگار، توجه کردن به حالت های ممکن برای آینده است که ممکن است محتمل نباشد این تأثیر زیادی روی زندگی مردم بر جای می گذارد که متخصصین و تصمیم گیرندگان باید در خصوص رخدادها هوشیار باشند. (محمودی ۱۳۸۵)

۲- تعریف کارآفرینی

کارآفرینی فرایند شناس کردن فرصتها به وسیله افراد به طور انفرادی یا در سازمان ها بدون در نظر گرفتن منابع موجود در اختیار آنها است. کارآفرینی فرایند ایجاد ارزش از راه تشکیل مجموعه منحصر به فردی از منابع به منظور بهره گیری از فرصت های موجود است. (Julie 2005)

کارآفرینی فعالیتی است مخاطره آمیز که فردی در اجرای یک پدیده معمول اقتصادی توجه نهادهایی را به سرمایه گذاری علمی، صنعتی و .. جلب نموده و نیروی آنها را به سمت عملی نمودن ایده هدایت می کند. بنابراین ایده که بر اساس یک نیاز اجتماعی شکل گرفته از ملزومات کارآفرینی است از دیدگاه مدیریت، کارآفرینی فرایندی در جهت نوآوری و ریسک پذیری است به طوری که سازمان ها را قادر می سازد تا فرصت های بازار و ترکیب های منحصر به فردی از منابع را برای رسیدن به آن فرصت ها شناسایی کنند. (فیضی ۱۳۹۲)

پیتر دراگر که کارآفرینی را با رویکرد مدیریتی تعریف می کند نیز معتقد است که مدیریت فعالیت های کارآفرینانه به شکل تصادفی در سازمان اتفاق نمی افتد بلکه شرایطی باید فراهم شود که از آن جمله می توان به موارد ذیل اشاره کرد:

۱. سازمان نیاز به فرهنگ دارند که حاضر به قبول نوآوری باشد
۲. زمینه سنجش نظام عملکردهای مربوط به نوآوری و کارآفرینانه فراهم شود
۳. مدیریت فعالیت های کارآفرین نیاز به ساختار مناسب دارد. پرداختن (۱۳۸۵)

۳- آینده نگاری

وندل بل از نویسندگان صاحب نام این حوزه، بر آورد خود از اهداف این حوزه می رفته را چنین بیان می کند: «فرض از آینده اندیشی» کشف یا ایجاد «ارسی واریه» و پیش نهاد آینده هایی است که می توانند واقع شوند (آینده های ممکن) یا حداقل واقع شدن آنها وجود دارد (آینده های محتمل) و یا می باید واقع شوند (آینده های محتمل). بر این اساس، تعریفی می توان از حوزه درازمدتی و قلمروهای جدید معرفت قرار داد که به مدد بهره گیری از امکانات و دستاوردهای رشته های گوناگون علوم و ریاضیات، مهندسی و فناوری، مدیریت، سیاست،

اقتصاد، تاریخ، هنر، جامعه شناسی و فلسفه و به ویژه فلسفه ی علم و فناوری در حال شکل گیری است. (بزرگی ۱۳۸۸) بن مارتین به عنوان یکی از متقدمین و پیشروان بحث آینده نگاری مطرح است. اولین تعریفی که تقریباً مورد پذیرش عمومی قرار گرفت، متعلق به وی است. وی در سال ۱۹۹۵ آینده نگاری تحقیقات را به صورت ذیل تعریف نمود آینده نگاری تحقیقات، تلاش سیستماتیک برای نگاه به آینده ی بلندمدت علم، تکنولوژی، اقتصاد و اجتماع می باشد که با هدف شناسایی تکنولوژی های عام نوظهور و تقویت حوزه های تحقیقات استراتژیکی است که احتمالاً بیشترین منافع اقتصادی و اجتماعی را به همراه دارند.

۴- درخت وابستگی

درخت وابستگی یکی از روش های پیش بینی آینده و نقطه شروع آن تشخیص نیازها یا اهداف آینده است. این روش به منظور تشخیص شرایط مورد نیاز برای رسیدن به آن اهداف مانند فعالیت ها و ... طراحی شده است. همچنین، از این روش برای نمایش تأثیرات احتمالی فناوری استفاده می شود. در روش درخت وابستگی، یک مطلب گسترده به شکل صمودی به زیر مطلب کوچک تر تقسیم می شود. خروجی این فرایند نمایشی گرافیکی با ساختار ترتیبی است که مطلب کلی مورد نظر را به سطح جزئی تر و زیر طبقه بندی می کند. درخت وابستگی ساختاری درهم پیچیده و بهم پیوسته دارد و برای نمایاندن فازهای چندگانه و پیچیدگی های ساختاری یک مسأله به کار می رود. درخت وابستگی علاوه بر مشخص کردن روابط موجود، قادر به کشف روابطی است که از نظر دور مانده اند. این امر حتی بدون در نظر داشتن منابع داده های ابتدایی از طریق رسم درخت وابستگی ممکن است.

روش درخت وابستگی یک ابزار قدرتمند برای نمایاندن جزئیات یک مسأله و روابط میان این جزئیات در شرایط فعلی و آینده است. درخت وابستگی یک نمودار سازمانی است که داده ها را به صورت سلسله مراتبی از بالاترین سطح (موضوع اصلی) به پایین ترین سطح (جزئیات) رده بندی می کند، به طوری که درایه های مربوط به هم آن در هر سطحی بالاترین سطح را که همه آن ها با آن در ارتباط هستند، کاملاً توصیف می کنند.

در تحلیل درخت وابستگی، جزئیات مربوط به یک سطح یا عبارت کمیت پذیر ذکر می شود و تجدیدنظرهای بی دریغی در طول فرایند انجام می گیرد. توالی جزئیات در درخت وابستگی نه تنها شرایط مهم فعلی را نمایان می سازد، بلکه شرایطی که در حال حاضر از اهمیت کمی برخوردارند، ولی در آینده می توانند مهم باشند را نیز نشان می دهد.

درخت وابستگی با تقسیم یک مفهوم به مفاهیم جزئی تر، درک بهتری از مفهوم ابتدایی به دست می دهد. در مقابل، هنگامی که به سطح های پایین تر جزئیات وارد می شود، افزایش گزینه های مربوط به مسائل اساسی مستلزم تصمیم گیری های بحرانی است. به ویژه این که اگر تفکر به شیوه ای آگاهانه و روشن صورت نپذیرد، ما به خروجی ضعیفی دست خواهیم یافت.

تحلیل ریخت شناسی روش مکمل «درخت وابستگی» است و برای تشخیص و تعیین فرصت های جدید تولید به کار می رود و چشم اندازی وسیع از پاسخ های ممکن ارائه می دهد. هر چند روش «تحلیل ریخت شناسی» به طور مستقیم در آینده نگاری فناوری به کار می رود، ولی در ساختار «سناریو» نیز کار مفید است.

۵- یافته های تحقیق

کلیدی تعاریف صاحب نظران در این رابطه گردآوری شده و در روش کدگذاری کد های اولیه شناسایی گردید. سپس از بین کد های اولیه کد های مشابه مشخص شده و مقوله های مهم گرد آوری و دسته بندی شد سپس رابطه ی منطقی با استفاده از کنش و واکنش بین مقوله های مهم بر قرار گردید و اجزای اصلی تعریف کارآفرینی از آن استخراج شده و تعاریف به شرح زیر شکل گرفت.

چرخه ی ایده

هر ایده برای ایجاد یک کسب و کار می تواند با شناسایی نیاز های اجتماعی، شناسایی پتانسیل ها و شناخت فرصت ها شکل بگیرد. این سه عنصر اصلی ایجاد چرخه ایده می باشند.

شکل شماره ۲

پس از ایجاد ایده ی اصلی وارد مرحله بعد یعنی شناخت چالش ها و ریسک ها می شود در این مرحله نیز باید درخت وابستگی شکل گیرد. با ایجاد درخت وابستگی می توان کلیه چالش ها و ریسک های موجود با احتمالی را شناسایی نمود که گذشتن از این مراحل به نوآوری خواهد انجامید. نوآوری در اصل یعنی بالاتر از نیاز مشتری فکر کردن یا ایجاد پارادوکس مثبت در جامعه رابطه خلاقیت و نوآوری با کارآفرینی بسیار تامل برانگیز و قابل توجه است و در اصل این دو از اجزا و مولفه های جدایی ناپذیر و دستمایه کارآفرینی محسوب می شوند. شخص کارآفرین کسی است که یک ایده و فرصت را برای خلق و ارائه یک محصول یا یک خدمت به نحوی سودآور شناسایی کرده و امر محقق نمی شود مگر با ذکاوت، هوش، خلاقیت، نوآوری و نگاهی تیزبین. بدین ترتیب نوآوری، شکل ویژه ای است که با پرورش آن و وارد کردن برخی ویژگی ها به کارآفرینی تبدیل می شود که با پیاده سازی و اجرای موفقیت آمیز ایده های خلاق برای ایجاد و ثبات کسب و کار مورد استفاده قرار می گیرد.

با ترکیب مدل های مختلف برای رسیدن به تعریف نهایی کارآفرینی مدل زیر حاصل می گردد.

شکل شماره ۲

۵- بحث و نتیجه گیری

کارآفرینی، پدیده ای پیچیده و چند بعدی است و تحت تأثیر عوامل مختلفی قرار می گیرد و آینده نگاری نیز علم شکل بخشیدن به آینده ی مطلوب است. در دنیای سریع و تکنولوژیک کنونی اگر کارآفرین در هر مرحله از کارآفرینی نگاهی به آینده داشته باشد موفقیت خود را تضمین خواهد نمود. درخت وابستگی با تقسیم یک مفهوم به مفاهیم جزئی تر، درک بهتری از مفهوم ابتدایی به دست می دهد لذا کارآفرین با آگاهی بیشتر برای آینده گام خواهد برداشت و به موفقیت نزدیک تر خواهد شد.